

Observatori dels Públics del
Patrimoni Cultural de Catalunya

Impacte de la COVID-19 en
els ingressos dels Museus Registrats
de Catalunya el 2020

Girona, abril de 2020

Sumari

---

1. Resum executiu	1
2. Objectiu.....	3
3. La pèrdua de visitants	3
4. Impacte en els ingressos dels Museus Registrats	4
5. Impacte en els ingressos dels equipaments patrimonials.....	6
5.1. El pes dels museus en el sector del patrimoni cultural.....	6
5.2. L'impacte econòmic total.....	7
5.3. Els pes del turisme en el patrimoni cultural i en altres sectors culturals.....	8

1. Resum executiu

- Els 3 escenaris temporals presentats al document "Impacte de la COVID-19 en la freqüentació dels equipaments patrimonials de Catalunya el 2020"¹, segons la data de reobertura dels equipaments patrimonials després del tancament a causa de la pandèmia, recullen la pèrdua de visitants dels Museus Registrats així com del conjunt d'equipaments patrimonials. En relació als Museus Registrats i prenent com a referència les dades de freqüentació de 2018 les pèrdues de visitants serien les següents:
  - ✓ Reobertura 1 de juny: 51,0%.
  - ✓ Reobertura 1 de juliol: 59,5%.
  - ✓ Reobertura 1 d'agost: 67,7%.
- Els Museus Registrats van tenir uns ingressos superiors als 182 milions d'euros el 2017, dels quals el 44,0% van ser ingressos propis: taquilla, activitats, lloguers, botiga, etc.
- La pèrdua d'ingressos propis estimada per a cada escenari temporal de reobertura és la següent:
  - ✓ Reobertura 1 de juny: 40,99 milions €.
  - ✓ Reobertura 1 de juliol: 47,71 milions €.
  - ✓ Reobertura 1 d'agost: 54,33 milions €.
- Cal destacar que l'impacte en la pèrdua dels ingressos propis tindrà una magnitud diferent segons es tracti de museus dependents de les administracions públiques (en els quals els ingressos propis suposen menys de 20%) o bé d'entitats privades, en les quals els ingressos propis suposen més 90% del seu pressupost. Per a aquestes entitats la crisi actual les aboca a una situació dramàtica. En alguns casos ja s'han presentat ERTOS.
- Un altre cas en el qual la situació també és crítica és el de les fundacions públiques (com, per exemple, VINSEUM, la Fundació Palau o el Museu Picasso) per a les quals els ingressos propis signifiquen més del 75% dels seus ingressos totals.
- Cal tenir en compte que les magnituds anteriors es refereixen només als Museus Registrats, els quals representen una tercera part dels 30,5 milions de visitants que reben anualment el conjunt d'equipaments patrimonials del país. Les Col·leccions atreuen el 52% del total de visitants i els monuments un altre 15%.
- La proporció de turistes que visiten les Col·leccions i els monuments és molt elevada, havent estimat que pot ser del 85% entre les primeres i del 65% entre els segons.

---

¹ Lliurat el 7 d'abril.

- La no disponibilitat de dades econòmiques impedeix fer una estimació de la pèrdua d'ingressos en el cas de les Col·leccions. Tot i així, es pot deduir que l'impacte del tancament en els ingressos propis serà superior en les Col·leccions que en els Museus Registrats, atesa la titularitat privada de la majoria de Col·leccions.
- Així mateix cal tenir en compte que les dades econòmiques anteriors es refereixen als ingressos propis. L'absència d'estudis d'impacte econòmic del conjunt d'equipaments patrimonials del país no permet fer una anàlisi més aprofundida de l'impacte econòmic en l'economia del país que tindrà el tancament dels equipaments patrimonials. Tanmateix, dels escassos estudis realitzats es pot inferir que l'impacte serà molt rellevant. L'estudi d'impacte econòmic de la Fundació Gala salvador Dalí elaborat el 2012 indicava que amb 1,43 milions de visitants la Fundació Dalí va generar un impacte de 90 milions d'euros sobre el PIB i la renda.
- Finalment , cal indicar que el sector del patrimoni cultural es veurà més afectat que altres sectors culturals per la pèrdua del turisme, atès que els turistes majoritàriament visiten patrimoni. Si bé en algunes manifestacions del sector de les arts escèniques i musicals els turistes també poden arribar a suposar un pes important – com el Sònar o Primavera Sound per exemple– diversos estudis de visitants fan palès que els turistes que visiten museus estan més interessats per la visita a altres museus i equipaments patrimonials del lloc on es troben i menys interessats que els visitants locals en els espectacles en viu ja sigui la música, el teatre o bé altres manifestacions escèniques.

2. Objectiu

L'objectiu d'aquest informe és avaluar l'impacte que el tancament dels museus tindrà en els seus ingressos.

Per a mesurar aquest impacte es parteix de

- La pèrdua estimada de visitants.
- Els ingressos dels Museus Registrats a Catalunya.

L'informe es limita als Museus Registrats doncs són els únics equipaments per als quals es disposa de dades econòmiques. Tant en el cas de les col·leccions –la majoria de les quals són de titularitat privada– com dels monuments no es disposa de dades econòmiques relatives al seu compte anual d'explotació.

Tanmateix, després dels apartats dedicats a la presentació de la pèrdua d'ingressos derivada del tancament en els museus es presenten algunes consideracions sobre l'impacte en els altres equipaments patrimonials.

3. La pèrdua de visitants

En el document "Impacte de la COVID-19 en la freqüentació dels equipaments patrimonials de Catalunya el 2020"² es van presentar 3 escenaris temporals diferents segons la data de reobertura dels equipaments patrimonials després del tancament a causa de la COVID-19.

Aquests 3 escenaris presentaven una estimació de la pèrdua de visitants dels equipaments patrimonials diferenciant l'impacte directe degut a les setmanes de tancament i un impacte posterior degut a la pèrdua en la visita per parts dels turistes procedents de la resta d'Espanya i de l'estranger.

Reobertura 1 juny	Total Visitants 2018	Total pèrdua	% pèrdua
Museus	10.248.837	5.224.533	51,0%
Col·leccions	15.754.554	7.610.939	48,3%
Monuments	4.392.166	1.991.241	45,3%
Total	30.395.557	14.826.713	48,8%

Reobertura 1 juliol	Total Visitants 2018	Total pèrdua	% pèrdua
Museus	10.248.837	6.095.303	59,5%
Col·leccions	15.754.554	8.870.134	56,3%
Monuments	4.392.166	2.374.900	54,1%
Total	30.395.557	17.340.337	57,0%

---

² Lliurat el 7 d'abril.

Reobertura 1 agost	Total Visitants 2018	Total pèrdua	% pèrdua
Museus	10.248.837	6.940.965	67,7%
Col·leccions	15.754.554	10.133.286	64,3%
Monuments	4.392.166	2.727.551	62,1%
Total	30.395.557	19.801.802	65,1%

4. Impacte en els ingressos dels Museus Registrats

L'OPPCC elabora anualment per encàrrec de la Junta de Museus l'Informe anual sobre l'estat dels museus del país i de l'actuació del conjunt d'administracions de Catalunya al respecte³.

Per a l'anàlisi dels Museus Registrats, l'OPPCC utilitza fonamentalment les dades del Registre de Museus. En l'últim informe presentat, corresponent a 2017 es presentaven les dades següents:

Museus Registrats Fonts de finançament dels museus. 2017		
Font	Ingressos	%
Ingressos propis	77.877.609,94 €	44,9%
Aportacions dels titulars i subvencions	90.347.575,75 €	52,1%
Patrocinis	3.770.950,17 €	2,2%
Altres ingressos	1.562.506,28 €	0,9%
Total	173.558.642,14 €	100,0%

Font: Registre de Museus 2017. Base: 108 museus.

Aquestes dades s'han calculat a partir de la informació proporcionada per 108 del total de Museus Registrats. Per completar la dimensió econòmica de tots els Museus Registrats s'han estimat els ingressos dels museus que el 2017 no van facilitar les dades al Registre.

Són els següents:

- Museu d'Arqueologia de Catalunya
- Museu de l'Empordà
- Museu d'Art de Girona
- Museu d'Art de Sabadell
- Fundació Tàpies
- Museu de la Xocolata

Per als 2 primers s'han considerat les dades del Registre de Museus de 2016, doncs aquell any sí van respondre.

³ OPPCC, desembre 2019.

En els altres casos s'han obtingut les dades a partir de les següents fonts:

- Museu d'Art de Girona. Pla d'Ordenació Museística de Girona⁴. El pressupost considerat correspon a 2016.
- Museu d'Art de Sabadell. Pla de Museus de Sabadell⁵. Dades 2017.
- Fundació Tàpies. Últim balanç disponible a la web de la Fundació⁶ corresponent a 2013.
- Museu de la Xocolata. Preus d'entrada de la web⁷ i nombre de visitants de l'Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya.

Afegint les estimacions d'ingressos d'aquests museus, els ingressos de tots els Museus Registrats es presenten a la taula següent.

Museus Registrats		
Fonts de finançament dels museus. 2017		
Font	Ingressos	%
Ingressos propis	80.227.380,89 €	44,0%
Aportacions dels titulars i subvencions	96.851.548,29 €	53,1%
Patrocinis	3.770.950,17 €	2,1%
Altres ingressos	1.562.506,28 €	0,9%
Total	182.412.385,63 €	100,0%

Base: 114 museus

La pèrdua de visitants afectarà directament als ingressos propis generats pels museus: venda d'entrades, activitats, botiga, lloguers, etc.

A la taula següent es presenta la pèrdua en el finançament aplicant els % de pèrdua de visitants als ingressos propis per a cadascun dels 3 escenaris proposats.

Museus Registrats		
Pèrdua d'ingressos propis pel tancament COVID-19		
Total ingressos propis: 80.227.380,89 €		
	% pèrdua	Pèrdua
Reobertura 1 juny	51,0%	40.897.383,22 €
Reobertura 1 juliol	59,5%	47.713.726,72 €
Reobertura 1 agost	67,7%	54.333.528,26 €

⁴ ARTImetria, 2017.

⁵ ARTImetria, 2018.

⁶ https://fundaciotapies.org/wp-content/uploads/2018/06/2013_CCAA_Balnace_y_PPGG.pdf

⁷ <http://www.museuxocolata.cat/museu.php?id=horaris-i-preus>

Cal tenir en compte que el pes dels ingressos propis en el finançament dels museus varia segons la seva titularitat. A la taula següent es presenta el pes dels ingressos propis en els museus registrats de Catalunya segons la seva titularitat.

Museus Registrats						
Fonts de finançament dels museus segons titularitat. Percentatge. 2017						
Titularitat	Museus	% museus	Aportacions titulars i subvenc.	Ingressos propis	Patrocinis i altres	Total ingressos
Pública o compartida	95	88,0%	77,9%	19,5%	2,5%	100,0%
Generalitat	3	2,8%	84,6%	14,9%	0,6%	100,0%
Administració local	69	63,9%	90,0%	9,2%	0,8%	100,0%
Consorti	14	13,0%	80,3%	15,4%	4,3%	100,0%
Fundació pública	7	6,5%	20,8%	77,5%	1,7%	100,0%
Estatatal	2	1,9%	89,8%	10,2%	0,0%	100,0%
Privada	13	12,0%	5,8%	90,2%	4,1%	100,0%
Ens eclesiàstics	5	4,6%	28,8%	65,8%	5,4%	100,0%
Fundac. priv. i associac.	8	7,4%	4,4%	91,6%	4,0%	100,0%
Total	108	100,0%	52,1%	44,9%	3,1%	100,0%

Base: 108 museus.

5. Impacte en els ingressos dels equipaments patrimonials

5.1. El pes dels museus en el sector del patrimoni cultural

En termes de freqüentació els museus representen una tercera part dels visitants que reben els equipaments patrimonials de Catalunya. Tal com mostra la taula següent, les col·leccions suposen el 51,8% i els monuments un altre 14,5%.

Visitants 2018 segons tipologia	Total	%
Museus	10.248.837	33,7%
Col·leccions	15.754.554	51,8%
Monuments	4.392.166	14,5%
Total	30.395.557	100,0%

Cal tenir en compte que la proporció de turistes entre les col·leccions i els monuments és molt elevada, havent estimat que pot ser del 85% entre les primeres i del 65% entre els segons.

Les col·leccions apleguen el patrimoni Gaudí (Sagrada Família, La Pedrera, Casa Batlló, Casa Vicens, Park Güell, etc.) que es troben entre els equipaments patrimonials amb les xifres de freqüentació més elevades del país i, en els quals la proporció de turisme és elevadíssima.

L'informe es limita als Museus Registrats doncs són els únics equipaments per als quals es disposa de dades econòmiques. Tant en el cas de les col·leccions –la majoria de les quals són de titularitat privada– con dels monuments no es disposa de dades econòmiques relatives al seu compte anual d'exploació.

Tal com ja s'ha dit abans, la no disponibilitat de dades econòmiques impedeix fer una estimació de la pèrdua d'ingressos en el cas de les col·leccions. Tot i així, es pot deduir que l'impacte que el tancament dels Museus Registrats tindrà en els seus ingressos serà de proporcions superiors en el cas de les Col·leccions. Cal tenir en consideració igualment que la majoria de Col·leccions són de titularitat privada i, per tant, els efectes seran molt considerables.

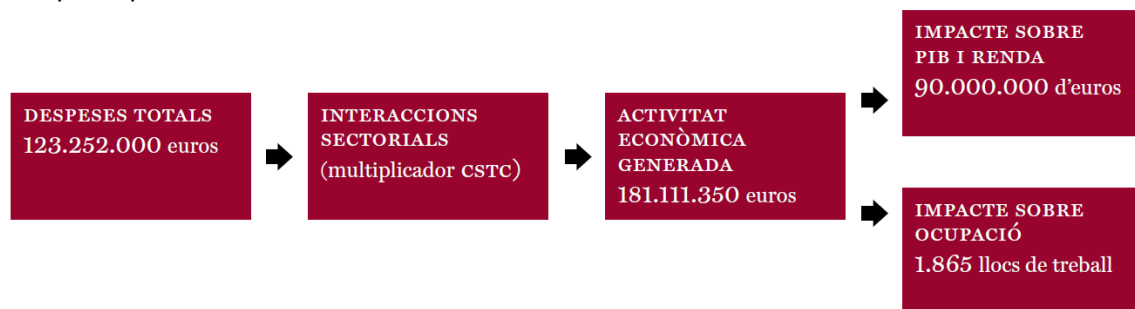
5.2. L'impacte econòmic total

Els estudis d'impacte econòmic diferencien 3 tipus d'impacte:

- Directe, que es correspon a les despeses realitzades per l'activitat o institució cultural analitzada en diferents conceptes (salaris, compres, lloguers, execució de programes, etc.) a l'àrea geogràfica de referència i en un període de temps determinat.
- Indirectes, definits com les despeses que realitzen els visitants a conseqüència del consum l'activitat cultural: allotjament, restauració, transport, compres, entrades, etc..
- Induïts, que són totes les repercussions no comptabilitzades en les categories anteriors i que es difonen o amplien a la resta de l'economia de l'espai de referència. Efecte MULTIPLICADOR.

Les dades presentades en els apartats anteriors es refereixen als ingressos propis. En canvi, els estudis d'impacte es realitzen a partir de la despesa. Per tant, per a realitzar un estudi d'impacte dels equipaments patrimonials de Catalunya no es faria a partir dels ingressos propis, sinó a partir de la despesa. En el cas dels museus, a partir dels més de 180 milions d'euros anuals de despesa, segons les dades de la taula anterior de finançament.

Hi ha pocs estudis impacte econòmic a casa nostre. La Fundació Gala Salvador Dalí en va encarregar un a un equip de la UdG el 2012⁸. Al següent gràfic es mostren els principals resultats.

⁸ <https://www.salvador-dali.org/media/upload/arxiu/memories/EstudiImpacteEconomic2012CAT.pdf>

Sense disposar d'estudis d'impacte del conjunt dels equipaments patrimonials del país, les dades de la Fundació Dalí ja mostren un apunt de la dimensió econòmica que pot tenir per a l'economia de Catalunya els tancament i la pèrdua de visitants dels equipaments patrimonials a causa de la COVID-19.

5.3. Els pes del turisme en el patrimoni cultural i en altres sectors culturals

El sector del patrimoni cultural es veurà més afectat que els altres sectors culturals per la pèrdua del turisme.

Els turistes majoritàriament visiten patrimoni: patrimoni Gaudí, Museu Picasso, Museu del Barça, Fundació Miró i altres a Barcelona Teatre-Museu Dalí, monuments com el Castell de Miravet, la Seu Vella de Lleida o Sant Pere de Rodes), i també, els museus de territori amb una oferta diversificada: museus de la Costa Brava i la Costa Daurada, Museu de la Catalunya central i del Pirineus, etc.

En algunes manifestacions culturals del sector de les arts escèniques i musicals els turistes també poden arribar a suposar un pes important. Els festivals d'estiu com el Sònar o el Primavera Sound, així com alguns festivals de música que els municipis organitzen a l'estiu reben una quantitat major o menor de turistes. Així, el 48% dels assistents al Sònar procedien de fora de Catalunya, i el 60% en el cas del Primavera Sound⁹. En general, però, les arts escèniques i musicals atreuen en menor mesura al públic turista.

Tanmateix, diversos estudis de visitants realitzats per ARTImetria fan palès que els turistes que visiten museus estan més interessats per la visita a altres museus, centres patrimonials, monuments i edificis emblemàtics del lloc on es troben i menys interessats que els visitants locals en els espectacles en viu ja sigui la música, el teatre o bé altres manifestacions escèniques.

---

⁹ Observatori de la Cultura ICEC. Impacte dels festivals de música de Catalunya 2019. <https://www.arcatalunya.cat/wp-content/uploads/2020/03/Informe-festivals-2019.pdf>